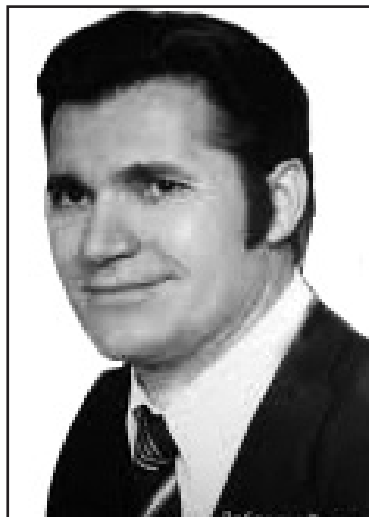

ДОБРОСАВ Ж. ТУРОВИЋ (1935 – 2018)

У лесковачкој Општој болници, 11. септембра 2018. године, преминуо је познати историчар, публициста и писац Добросав Ж. Туровић. Рођен је 9. септембра 1935. године у Гајтану, од оца Живојина и мајке Марице, рођене Савић (Драшковић), а потомак је јунака српске војске Матије Ж. Туровића, витеза Карађорђевог звезде с мачевима. Од малих ногу, уз кућно огњиште, од предака, учио се чашћу, поштењу и љубављу према човеку и завичају. Основну школу учио је у завичају, Предејану и Лесковцу, где је завршио Вишу мешовиту гимназију, а Филозофски факултет у Скопљу.

Песме, приче, записе, почео је да пише у раној младости, као гимназијалац. Литерарне радове објављивао је у многим гласилима, аутор је више од двадесет књиге, педесетак стручних радова и око 350 новинских чланака и фељтона. Био је члан Савеза књижевника и Удружења писаца Лесковца. Добитник је Ордена рада са златним венцем и угледних књижевно-публицистичких награда - прве награда Фондације „Драгојло Дудић“ – Београд, награде „Филип Вишњић“ – Београд, Златне значке КПЗ, Октобарске награде Лесковца и највишег признања родне Медвеђе.

У предговору дела *Биобиблиографија Добросав Туровића (1952–2002) (Удружење писаца Лесковац, 2002)*, Војин Митровић, велики лесковачки песник, закључује: Огледавши се у свим областима духовног стваралаштва, Туровић је остао доследан и веран једном геслу: стварати поштено и самобитно, не зајмити већ стварати, откривати нове и неистражене просторе историје и уметности, филозофије и културе. Увек се борио против једноумља и једноличја. О стилу, литерарној и акрибичној вредности Туровићевог дела могло би свестрано да се расправља. Са финим спојем научно-историјске методе и литерарног дара, уз завидну акрибију и лексику, он је, нарочито у последњим књигама, достигао за историографа оне извисине које једном аутору оваког проседа обезбеђују велику читаност и популарност.“

Међу важнијим делима историчара Туровића свакако су: *Максим Буровић, истакнути борац из два светска рата* (1967); *Народне партизанске песме Јабланице* (1968); *Радован Ковачевић Максим* (1969); *Гајтанчани у Топличко-јабланичком устанку 1917-1918* (1974); *Гајтан у НОБ, хроника* (1975); *Славка Недић Милојевић* (1982); *Песме о Радовану Ковчевићу* (1986); *Јунаци гвозденог пука* (1990); *Ослободилачке борбе у јужној Србији* (1992); *Миладин Поповић, витез и песник* (1994); *Јабланички комитски покрет 1916-1918* (1996); *40 година матураната Лесковачке гимназије* (1996); *Прва споменца Гимназије Станимир Вељковић-Зеле* (1996); *Горња Јабланица кроз историју, монографија* (2002); *Горњојабланичани погинули 1912-1999* (2001); *Топлички устанак* (1997); *Аламанах - Топлички устанак* (1997).

Његова хроника „*Гајтан*“, о родном селу, плод је десетогодишњег истраживачког рада на завичајној историји. Француски књижевник Стендал је рекао: „Чини ми се да писцу треба готово исто толико храбрости колико и ратнику: не сме да мисли на новинаре, баш као што ни ратник не сме да мисли на болницу.“

Туровићева књига *Јунаци гвозденог пука* је дело које, можда на најбољи начин, открива суштину Туровићевог схватања историје: „Ослањајући се на до сада мање познату грађу, коју је највећим делом сакупио, Добросав Туровић дао је прегледну слику кретања „гвозденог“ пука кроз најкрвавије стране српске историје. Највећи део књиге пак чине брижљиво заокружени портрети бораца ове јединице који су за своје јунаштво одликовани Карађорђевоом звездом с мачевима. Јабланица је крај са највише носилаца Карађорђевог звезде у Србији, којима ће тек ове књиге представљати први, али зато и најдуговечнији споменик, трајнији од бронзе. Добросав Туровић, записао је књижевник др Миливоје Павловић, обавио је важан вуковски задатак. (*Политика* 16. фебруар 1991).

Своје завичају Туровић се одужио на најбољи начин и вредном и обимном књигом *Горња Јабланица (људи и време)*. На промоцији те књиге, у Народној библиотеци у Власотинцу, 11. јуна 2004. године, казао сам: „После првих година живљења у Гајтану, где је и свако ћутање било гласно говорење, Туровић наставља пут ка Предејану и Лесковцу. Ту завршава гимназију као припадник генерације која је била једна од најбољих и најугледнијих у лесковачкој школи. Креће даље у живот као да је „покретна слика“ (И. Секулић, „*Исток у приповеткама Ива Андрића*“). Рађају се радне акције, наравно, освајају ударничке значке, а потом одлази у Скопље на студије и тамо завршава Филозофско-историјски факултет. Пуних шест година радио је докторску дисертацију *Јабланица – мала војна крајина 1878-1912*, али рад није одбранио! Зашто? Можда је баш овде прилика да се присетимо почетка Андрићеве приповетке *Књига*: „Са осећањем сличним страху почињем да пишем кратку историју једног другог и великог

страха. “ Туровић, како је записано у књизи *Горња Јабланица (људи и време)*, завршава пешадијску школу резервних војних официра у Билећи и у Београду похађа специјалистички курс за предавача Основа марксизма и самоуправног социјализма.

Потом следи Туровићев рад. Мало је познато да је најпре био банкарски чиновник, па започиње посао васпитача у интернату лесковачке Текстилне школе, затим је секретар Савета за културу и физичку културу Скупштине среза Лесковац, историчар у Народном музеју, дугогодишњи управник, потом и директор Дома ученика и студената „Славка Недић Милојевић“. Ту стиче звање педагошког саветника и са те дужности, по неумитности људског трајања, одлази у пензију 1995. године.

Зебљиве зоре је Туровићева најпознатија и најбоља песничка збирка. Песник нам говори о гордости и храбрости Срба, људи у тешким данима, о планини која је увек била на удару разних туђинских хорди, о ратарима који су тешко у сиромашној долини долазили до горког комада хлеба, али на витешки начин и знали да бране тај „*црни и горки хлеб*“.

Књиге Добросава Туровића приказане су у бројним гласилима - *Нашој речи, Нашем стварању, Лесковачком зборнику, Трибини младих, Политици*, „4. јулу“, *Вечерњим новостима, Борби, Добровољачком гласнику, Новосадском фолклору и Никшићким новинама...* Приказе су писали познати културни ствараоци, научни радници и новинари. Своју богату грађу, коју чине хиљаде фотографија, карата, рукописа, новинских чланака, као и део личне библиотеке, Добросав Туровић је поклонио „Завичајној библиотеци“ у Медвеђи, где је формиран „*Легат Добросава Туровића*“.

Добросав Туровић, елоквентни посвећеник истине и правдољубља, надарени песник и упорни научни истраживач, биће упамћен и по чојству, дружељубивости и култивисаној лесковачкој боемији.

Данило Коцић